

Příloha č. 1

Odůvodnění žádosti o udělení výjimky podle čl. 16 odst. 9 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/943 o vnitřním trhu s elektřinou

ČEPS v současné době provádí výpočet přenosových kapacit na základě Metodiky uvedené v Pravidlech provozování přenosové soustavy, která byla schválena ERÚ. Tato metodika není koordinovaná v rámci regionu Core ve smyslu Nařízení CACM, tedy nevyužívá metodu založenou na fyzikálních tocích ani metodu koordinované čisté přenosové kapacity, zmíněné v čl. 16 odst. 8. Nařízení. Do doby zavedení metodik podle Nařízení CACM v regionu Core není ČEPS schopna zaručit požadovanou úroveň dostupné přenosové kapacity pro obchod mezi zónami.

1 Spolehlivostní rezervy pro pokrytí nejistot a nepřesností, kruhové toky a vnitřní toky přesahují 30 % přenosové kapacity

Česká přenosová soustava je součástí vysoce propojené synchronní oblasti kontinentální Evropy. Vysoce provázaný energetický systém přispívá ke zvýšení bezpečnosti dodávek, ale zároveň také způsobuje, že toky elektřiny, které vznikají z přeshraničních výměn, ovlivňují využívání přeshraniční kapacity jiných nabídkových zón. Individuálně vypočítané přenosové kapacity obsahují ze své podstaty velké nejistoty kvůli skutečnosti, že vstupní data z okolních nabídkových zón a okolních PPS jsou pouze odhadovaná, bez dostatečné znalosti tamních podmínek. Základním přijatým předpokladem také je, že všechny hranice nabídkových zón ČR jsou uvažovány jako jedna koordinační oblast. Toto je v souladu s vývojem v ENTSO-E pracovních skupinách a dialogem s ACER.

V současnosti nejsou okolní PPS a ČEPS zapojeni do koordinovaného výpočtu přeshraničních kapacit s výměnou dat na regionální úrovni, nemají přístup k síťovým modelům ostatních PPS, informaci o zapojení jejich soustavy, očekávaném stavu výroby a spotřeby a z nich vyplývající rozložení výroby a spotřeby, velikost budoucích obchodních výměn na hranicích mimo ČR a dalších nezbytných parametrů nutných pro výpočet přenosových kapacit. Nejistoty predikce těchto veličin v současné době dosahují na některých prvcích soustavy až desítek procent jejich kapacity.

Tyto nejistoty musí ČEPS zahrnout do výpočtu přenosových kapacit a přičíst ke standardním bezpečnostním rezervám.

Samotný objem kruhových a vnitřních toků na některých prvcích soustavy dosahuje desítek procent přenosové kapacity. Dohromady tak spolehlivostní rezervy, kruhové a vnitřní toky dosahují na kritických prvcích desítek procent kapacity a často přesahují hranici 30 % jejich kapacity. Aby nedošlo k ohrožení provozní bezpečnosti, nemůže ČEPS v těchto případech vždy zaručit, že nabízená přenosová kapacita dosáhne úrovně, která bude splňovat povinnosti vyplývající z čl. 16 odst. 8 Nařízení.

Tyto situace nelze spolehlivě predikovat. Z těchto důvodů je ČEPS schopna zajistit plnění povinností vyplývajících z čl. 16 odst. 8 Nařízení jen částečně a jen v určitém časovém intervalu. V určitých provozních stavech soustavy pak nelze plnění povinností zajistit vůbec.

2 Neexistence regionálního koordinovaného výpočtu a přidělování přenosových kapacit

ČEPS sama není schopna výše zmíněné nejistoty snížit, protože tyto nejistoty vznikají zejména z důvodu nedostupnosti relevantních obchodních a technických dat z okolních nabídkových zón.

Čl. 20 Nařízení CACM ukládá v regionu Core implementovat metodiku Flow-based, která zohledňuje skutečnost, že elektřina může téci různými cestami, a která optimalizuje dostupnou kapacitu ve vzájemně vysoce závislých sítích.

Zavedením této metodiky výpočtu přenosové kapacity by mělo být možné dosáhnout významného snížení nepřesnosti a nejistot, a je nutnou (ne však dostačující) podmínkou pro zajištění splnění povinností vyplývajících z čl. 16 odst. 8 Nařízení. V rámci koordinace na základě Flow-based budou stanoveny jednotné postupy a metodiky (např. tvorba společného modelu sítě), které zásadně sníží nejistoty způsobené neznalostí očekávaného stavu okolních soustav, bude stanoven koordinovaný přístup k rizikům a bezpečnostním rezervám či sdílené a koordinované postupy pro identifikaci nápravných opatření.

Do doby zavedení koordinovaného výpočtu kapacit na základě Flow-based a jeho řádného ověření není ČEPS schopna zajistit splnění povinností vyplývajících z čl. 16 odst. 8 Nařízení, protože je technicky nemožné snížit nejistoty, které vycházejí z nedostatečné výměny dat a koordinace postupů na regionální úrovni.

3 Neexistence provozních dohod s okolními PPS, které by umožnily snížení kruhových toků pomocí koordinovaných nápravných opatření a které by zajistily odpovídající sdílení nákladů

Samotný objem kruhových a vnitřních toků na některých prvcích přesahuje 30 % přenosové kapacity. Nyní neexistuje žádný smluvní ani právní rámec, na základě kterého by ČEPS mohla vůči okolním PPS požadovat snížení kruhových toků na svých vedeních. Navíc ČEPS disponuje pouze omezenými technickými prostředky (rekonfigurace soustavy, zapojení transformátoru s regulací fáze (PST) či obchodními prostředky – redispečink, protiobchody), které by mohly přispět k navýšení přenosových kapacit. Účinnost těchto prostředků a dostupnost zdrojů vhodných pro redispečink je navíc omezená.

Čl. 16 odst. 4 Nařízení vyžaduje, aby byly dodrženy bezpečnostní normy pro bezpečný provoz a aby byla zajištěna minimální přenosová kapacita v souladu s čl. 16 odst. 8 Nařízení. K maximalizaci dostupných přenosových kapacit za účelem dosažení minimální přenosové kapacity podle článku 16 odst. 8 Nařízení se využívají protiobchody a redispečink, včetně přeshraničního redispečinku.

U metodiky pro koordinovaný redispečink a koordinované protiobchody v regionu Core v souladu s čl. 35 Nařízení CACM a Metodiky společné úhrady nákladů na redispečink a protiobchody v souladu s čl. 74 odst. 1 Nařízení CACM nedosáhly příslušné regulační orgány ve stanovené lhůtě dohody, a proto byly tyto metodiky předloženy ACER, který o nich ve stanovené lhůtě rozhodne. Stejně tak nebyla dosud schválena společná ustanovení pro jednotlivé regiony pro výpočet přenosové kapacity týkající se regionální koordinace bezpečnosti provozu v souladu s čl. 76 Nařízení SO GL a v současné době taktéž probíhá schvalovací proces u ACER. U uvedených dokumentů nelze v roce 2021 očekávat jejich ukončenou implementaci, a tedy změny v míře koordinace na úrovni regionu pro výpočet přenosových kapacit.

Do doby ukončení implementace těchto dokumentů může ČEPS využívat přeshraniční nápravná opatření v rámci mnohostranné dohody o nápravných opatřeních MRA střeoevropské bezpečnostní spolupráce mezi provozovateli přenosových soustav. V rámci této spolupráce podléhá ČEPS maximálnímu limitu nákladů schválenému ERÚ. Jakmile je tohoto limitu dosaženo, ČEPS tuto část spolupráce automaticky přeruší. Každý PPS se této spolupráce účastní dobrovolně, není tedy možné v krátkodobém a střednědobém horizontu kontrolovat ani předvídat, jaké zdroje jsou k dispozici k dosažení požadované minimální přenosové kapacity při zajištění provozní bezpečnosti, a nelze tak tento postup využít v rámci výpočtu přenosových kapacit.

Bez uzavřených provozních dohod či závazných regionálních metodik, které by umožnily snížení kruhových toků pomocí koordinovaných nápravných opatření a zajistily odpovídající sdílení nákladů, nemůže ČEPS zajistit splnění povinností vyplývajících z čl. 16 odst. 8 Nařízení, aniž by došlo k ohrožení provozní bezpečnosti soustavy.

4 Pro další navýšení přenosových kapacit již nelze výpočet přenosových kapacit více vylepšit

ČEPS soustavně analyzuje schopnosti predikčních a optimalizačních nástrojů, které slouží pro stanovování přenosových kapacit. Od poloviny roku 2019 ČEPS pracovala na vylepšení nástrojů pro výpočet přenosových kapacit s využitím moderních metod (např. umělé inteligence a strojového učení). Od května 2020 tak došlo ke zdatelnému nárůstu nabízených přenosových kapacit, a to zejména kvůli implementaci přesnější predikce neplánovaných toků. Aktuálně používané nástroje představují technické maximum, kterého může ČEPS dosáhnout v rámci současné metodiky pro výpočet kapacit a dostupnosti a kvality dat o stavu soustavy.

Vývoj samostatné nové metodiky výpočtu a zavedení nového způsobu přidělování přenosových kapacit, které by umožnily dále zvýšit nabízené přenosové kapacity, pouze ze strany ČEPS a jejich řádné otestování a schválení ERÚ, není realizovatelný především z technického, ale i časového hlediska. Také v kontextu právě probíhající implementace koordinovaného Flow-based v regionu Core nelze takový přístup považovat za efektivní.

5 Závěr

Vzhledem k výše uvedenému je ČEPS do doby implementace koordinovaného Flow-based v regionu Core schopna zajistit pouze částečné plnění povinností vyplývajících z čl. 16 odst. 8 Nařízení, a to za níže uvedených podmínek:

- v souladu s Metodikou pro stanovování přenosových kapacit je nutné hodnotit plnění povinností odděleně pro importní a exportní směr, jelikož nabízená přeshraniční kapacita je pro jednotlivé směry omezována jinými kritickými prvky;
- v obchodních hodinách, ve kterých se vyskytne jeden nebo více ze stavů soustavy popsaných v tabulce č. 8 přílohy č. 2 žádosti o udělení výjimky, nelze odhadnout chování soustavy s běžnou spolehlivostí. Jedná se zejména o situace, kdy jsou vypnuta paralelní přeshraniční vedení nebo navazující vnitřní vedení. PST umožňují ČEPS zásadně snižovat riziko vyplývající z velikosti kruhových a vnitřních toků a nejistot při jejich predikci a predikci paralelních toků. V případě, kdy nejsou jeden nebo oba PST dostupné, nemá ČEPS žádné efektivní prostředky k snížení tohoto

rizika. Tyto případy tak nelze zahrnout do hodnocení plnění povinností vyplývajících z čl. 16 odst. 8 Nařízení;

- Metodika při stanovování přenosových kapacit pracuje s 90% intervalem spolehlivosti při predikci vstupních veličin. ČEPS je schopna, kromě obchodních hodin, ve kterých se vyskytne jeden nebo více ze stavů PS popsaných v tabulce č. 8 přílohy č. 2 žádosti o udělení výjimky, v 90 % obchodních hodin zajistit, že bude v exportním směru nabízet minimálně 60 % přenosové kapacity a minimálně 40 % přenosové kapacity ve směru importním. Tyto limity vyplývají z provozních zkušeností a vyhodnocení schopností aktuálně používaných nástrojů a postupů při stanovování přenosových kapacit a provozu soustavy.

Seznam zkratk

ACER	Agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů
ČEPS	ČEPS, a.s.
Doporučení ACER	ACER Recommendation No 01/2019 of 08 August 2019 on the implementation of the minimum margin available for cross-zonal trade pursuant to Article 16(8) of Regulation (EU) 2019/943
ENTSO-E	Evropská síť provozovatelů elektroenergetických přenosových soustav
ERÚ	Energetický regulační úřad
Flow-based	Metodika výpočtu přeshraničních kapacit založená na tocích, která zohledňuje skutečnost, že elektřina může téci různými cestami, a která optimalizuje dostupnou kapacitu
Metodika	Metodiky výpočtu přeshraničních kapacit na základě Pravidel provozu přenosové soustavy, část III.
MRA	Multilaterální redispečink
Nařízení	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/943 ze dne 5. června 2019 o vnitřním trhu s elektřinou
Nařízení CACM	Nařízení Komise (EU) 2015/1222 ze dne 24. července 2015, kterým se stanoví rámcový pokyn pro přidělování kapacity a řízení přetížení
Nařízení SO GL	Nařízení Komise (EU) 2017/1485 ze dne 2. srpna 2017, kterým se stanoví rámcový pokyn pro provoz elektroenergetických přenosových soustav
PPS	Provozovatel přenosové soustavy

VEDEME ELEKTŘINU NEJVYŠŠÍHO NAPĚTÍ

